

private Mænd, indgaaede under en tidligere Lovgivning, og om end den bestaaende Lov er nok saa beklagelig, er det at ryste de private Forhold i høi Grad, selv om man, som her er fæet, med saa overordentlig stor Varsomhed værner om den bestaaende Tingenes Tilstand, idet man søger at lade Contracternes Virkning vedblive, efterat Contracten er afløst af en Eiendomsoverdragelse; men man byder dog Contracten ved at lade Burdering foregaae og Eiendomsretten gaae over fra den Eine til den Anden paa den Tid, da Contracten staar ved Magt. Der er, som de ærede Herrer ville vide, flere meget frie Grundlove, hvori der findes den Bestemmelse, at ingen Lov kan forandre bestaaende Contracter; vor Grundlov savner imidlertid en saadan Bestemmelse; havde vi den, kunde der ikke være Tale om dette Lovforslag. En anden Betænkelse, som jeg har ved Loven, er, at Taxation benyttes som Bærdimaaler, hvilket atter følger af det Princip, at man vil lade Eiendommene gaae over til anden Mand, medens Contracten løber. Den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning) har i mine Tanker med en overordentlig Styrke vist, hvorledes Taxationen vil være farlig; han siger med fuld Føie: Hvorledes vil det være muligt at give Godseierne den samme Ret som Fæsterne, den Ret, at gribe Momentet for at faae Gaarden taxeret, det vilde være fordærveligt; men ligesaa fordærveligt, som det er for Bonden i dette Tilfælde, ligesaa fordærveligt vilde det være for Godseieren. Fæsteren kan gribe Momentet ved at fremtvinge en Afløsning paa Vastis af Loven (Tscherning afbryder). Ja, Godseieren har, forat undgaae dette, vel visse Muligheder, som dog kun ere Muligheder, men han kan ikke tvinge Bonden, som Bonden kan tvinge Godseieren ved

at fremkalde Taxationer, og det i et for Godseieren overordentlig uheldigt Dødblik. Man har vistnok i mange Tilfælde seet, hvorledes baade Lands og Kjøbstadeiendomme, navnlig i de sidste Aar, ere blevene taxerede til en og solgte til en anden Priis, og i det Hele taget hvor overordentlig usikre Taxationerne have vist sig rundt omkring i Landet. Vilde man imidlertid gaae den Vej, saa vil jeg tillade mig at fremhæve en Betragtning, som i sin Tid med fuld Ret blev gjort gjældende af Rigsdagsmanden for Kjøbenhavns 1ste Valgfreds (L. G. Larsen) med Hensyn til en anden Lov, nemlig angaaende Drettelsen af Landbocommissioner, idet han fremhævede Nødvendigheden af ved vigtige Love som disse — og det er i mine Tanker langt vigtigere ved denne Lov end ved den, der da blev omtalt — at ordne den hele Procedure for de Commissioner, der skulle taxere, saa at Taxationen ikke bliver et løst, usikkert Skøn, men en Dom efter en formelig Procedure, ordnet efter bestemte Regler, med Bestemmelse, om den skal være mundtlig eller skriftlig, offentlig eller hemmelig, om Sagsførere kunne møde, kort sagt, om alle de Spørgsmaal, der ved enhver saadan Procedure kunne reise sig. § 31 i Loven er i mine Tanker i den Henseende overordentlig mangelfuld; naar Taxationerne skulle give nogen som helst Garanti for et rigtigt og retfærdigt Resultat, da vil det være nødvendigt, at man kan paavise en saadan fuldstændig offentlig Forhandling, at Parterne kunne appellere til Offentligheden, naar de ikke have anden Vej til i det enkelte Tilfælde at vise, at man er gaaet urigtig tilværts og for at det Tab, der i det enkelte Tilfælde kan være opstaaet, kan blive et Mittel til, at lignende Misgreb i Fremtiden forebygges.